

201 Als je schoonheid ademt - een eeuwig moment

Het was onmiskenbaar de Zwolse bloaskapel *Pardoes* waarvan de fraai uitgedoste trombonisten, trompettisten en trommelslagers er met een onvervalste carnavalskraker in slaagden sfeer te brengen op het Van Nahuysplein. Tegen de achtergrond van de Sassenpoort stonden rijen toeschouwers in een vochtige lucht, terwijl een stevige wind in hun gezichten blies. Het was zaterdag 18 februari 2023.

Zeker, schoonheid kent vele verschijningsvormen, ook deze! Het was componist Gustav Mahler die daarom niet schroomde om in meerdere van zijn symfonieën volksmuziek te laten horen. Hij was 28 toen hij in zijn Eerste Symfonie een onvervalste Oostenrijkse Ländler in driekwarts maat laat klinken. Het contrast wordt in de daarop volgende droefgeestige treurmars nog groter; het is alsof opeens een blaaskapel in carnavalskleding de concertzaal binnenwandelt om de treurnis te verdrijven. Mahler was zeker niet de enige die prachtige romantische melodieën afwisselde met 'volkse' muziek. De eveneens Oostenrijkse Franz Schubert componeerde in zijn slechts 30 jaren durende leven maar liefst 17 Ländler!

De carnavalsoptocht trok weliswaar op slechts 120 meter afstand aan mij voorbij, maar alleen al het thermopane glas in de vensterruiten en de geïsoleerde spouwmuren van ons huis waren voldoende om in mijn eigen bubbel te leven en zo bleef ik afzijdig van het feestgedruis waarin ook Louise zich even had begeven. Ik bevond mij op dat moment in gedachten in Berlijn, waar onze nicht Grit woont – de vrouw van onze veel te vroeg overleden neef Bert – en ik luisterde opnieuw naar haar woorden die ze veertien uur eerder had ingesproken in een Whatsapp-bericht. Hoe bijzonder was het dat ze die stille vrijdagavond behoefte had haar gedachten met ons te delen.¹ Op deze zaterdagmiddag was ze 566 km. van mij verwijderd en toch dichterbij dan de bloaskapel.

Ze had op de Nederlandse televisie gekeken naar de vierde aflevering van de documentaireserie *Onze man bij de Taliban* die – zo blijkt uit reacties in de sociale media – veel bij kijkers losmaakte toen ze geconfronteerd werden met het meest recente en wellicht meest onmenselijke besluit van de Taliban, het verbod op muziek: “Wat een moed, wat een wanhoop, wat een verdriet in dat prachtige land.” “*Onze Man bij de Taliban* is een ode aan de geestkracht en moed van vrouwen in Afghanistan.” Bij Grit was het niet anders. Ook zij had meebeleefd hoe de journalist Thomas Erdbrink door uitgerkend een doofstomme jongen naar het huis van een ongehoorzame muzikant wordt gebracht. De muzikant vertelt dat hij doeken heeft opgehangen, zodat de muziek niet op straat te horen is. “Als ze buiten maar één noot horen, komen de Taliban achter je aan”, vertelt hij. “Het is heel gevaarlijk. Ik ben heel bang.” Toch riskeert hij het. “We zijn hiermee groot geworden. Wij ademen muziek. Als muziek echt uitgebannen wordt, sterf ik. Zo voelt dat.” – Wat indrukwekkend: “*Wij ademen muziek*”, ja, dus zonder muziek ben je ademloos!

Grit vertelde meer:

“Wij weten wat muziek betekent en – het is toevallig – dan vind ik bij mijn spullen jouw blog 134 over wat muziek met ons brein doet”. “Echt geweldig dat ik dat nu vind.” Ze herleest die blog, ze geniet van Louis van Dijk die in zijn laatste televisieoptreden met zijn pianospel zijn [Hoop](#) met ons deelde – “Het heeft die avond nog mooier gemaakt.”

“Het is toevallig” had Grit gezegd. Wat een geluk: de geest gaat wegen die de rede niet kent, samen sturen ze ons denken en doen en soms helpt het toeval daarbij.

Het was vrijdagavond geweest, het was zaterdagmiddag geweest, het werd zondag en weer klonk muziek. In een uitverkocht Concertgebouw luisterden 1.800 mensen naar Chopin. Ze waren bijna huppelend die lange trap afgedaald, Marzena Diakun en Alexei Volodin; zij stond voor het orkest, hij zat schuin achter haar in zijn vleugel. /n zijn vleugel? Jazeker, na afloop zei iemand: "Hij was één met zijn vleugel" en zo was het.

2015 – met weemoed aan de Loire

Aan het begin van het tweede deel van het Pianoconcert 1 van Chopin komt uit de fluisterende strijkers de piano tevoorschijn met een prachtige, fragiele melodie. Chopin zelf schreef hierover: 'Een mijmering in het maanlicht van een mooie lenteavond'. Er ontstond een ongekende sfeer in de half verlichte zaal. Iedereen luisterde ademloos – nee, het was anders, we ademen muziek. Muziek die overging in een virtuoze finale. Toen na een geweldig slotakkoord de pianist zijn handen in de lucht wierp

volgde de ontlading, een baaierd van applaus. Hoe konden we ánders onze gevoelens laten blijken? Uiteindelijk daalde de pianist nog eenmaal alleen de trap af; hij nam opnieuw in zijn vleugel plaats – het werd zo mogelijk nog stiller en toen vulde de *Nocturne nr. 4* van Chopin de ruimte. Soms herhalen wonderen zich...

We stonden op om het balkon te verlaten; met enkele treden zouden we op de omloop van de Grote Zaal zijn. Een vrouw die – wel aan de andere kant van de opgang – naast me had gezeten legde bij het omhoog lopen een hand op mijn arm: "Wat mooi hè – ik zag u samen zó genieten!"...

Die zondagavond – de finale van een prachtig weekend – vond ik in mijn archief een tot leven gekomen herinnering. Zaterdagmorgen, Tweede Kerstdag 2015, Radio 4. Jan Raes, toen de algemeen directeur van het Koninklijk Concertgebouworkest vertelde over wat hij één van de mooiste momenten uit zijn leven noemt. Het gebeurde tijdens het concert dat het KCO in 2010 voor 2.800 bezoekers gaf in de Carnegie Hall in New York. Nadat het slotakkoord van de Derde Symfonie van Gustav Mahler had geklonken, was het lang stil. Daarna steeg een ovationeel applaus op. "Ik keek om me heen en zag mensen met tranen in hun ogen – ik keek verder rond en zag: bijna de hele zaal weende." Jan Raes – een Vlaming – kent de waarde van woorden: "bijna de hele zaal weende".

Een overweging bij al dit moois: zoveel mensen samen in het Concertgebouw, in de Carnegie Hall – de schoonheid van muziek kan ons overrompelen. We ademen dan dezelfde muziek, maar hebben we ook allemaal *dezelfde* emotie om zoveel schoonheid? Hoezeer we ons ook met elkaar verbonden kunnen voelen door dezelfde muzikale ervaring, hoezeer het ook lijkt dat we dezelfde emotie daarbij hebben, op zo'n moment mengt die ene *gezamenlijke* muzikale ervaring zich in onze geest met onze eigen, zeer *persoonlijke* levenservaringen en -herinneringen, onze eigen vreugde en verdriet en zo heeft ieder van ons zijn of haar eigen unieke eeuwige moment.

Als je jouw hart opent kan het je overkomen. Bij het luisteren naar vele muziekvormen, het lezen van een gedicht, een boek, het zien van een schilderij, een film, midden in de natuur. Hemelse schoonheid kun je – niet zelden door tranen heen – op áárde beleven. Dan kan een onbekende haar hand op je arm leggen en breekt een glimlach door. Alles in jou valt stil, je ademt schoonheid – een eeuwig moment.

1. Mijn nicht Grit vindt het fijn dat ik haar verhaal in deze blog vertel.

1. Vanaf 21:07 speelt [Martha Argerich het 2e deel Romance Larghetto](#) van pianoconcert 1 van Frederic Chopin
2. Het onvergetelijke benefietconcert van Simon en Garfunkel in Central Park, New York, 1981. Ruim 500.000 mensen hoorden onder meer [The sound of silence](#) (met groot scherm kun je de bijzondere tekst mooi meelesen)
3. [AlexVolodin speelt Nocturne 20 van Frederic Chopin](#); die vind ik nóg mooier dan nr 4.